

ES AR SAVU KRUSTA MĀTI JEB KRUSTMĀTES KRAKOVJAKS

Deja 12 pāriem un vienam puisim
Artas Melnalksnes horeogrāfija un apraksts
Tautas mūzika grupas "Laimas muzikanti" apdarē

Deja veidota, izmantojot Malienas pusē pierakstītās dejas "Krakovjaks" dažādus horeogrāfiskos risinājumus, tos sižetiski sasaistot ar dejas muzikāli tekstuālā materiāla dramaturģiju.

Horeogrāfisko leksiku veido gājiena soļi, vieglā polka, galopa polka un adatiņu polka, kā arī specifiskas "Krakovjakam" raksturīgas soļu kombinācijas.

Deja sākotnēji veidota deju kopai "Ūsa" 2001. gadā. Valmieras jaunrades deju konkursā 2010. gadā iegūta 2. vieta jauniešu deju kolektīva "Zalktis" izpildījumā.

Dejai sešpadsmit gājieni, viena mūzikas daļa. Taktmērs 2/4.

Dejotāji aizkulisēs nostājas 1. zīm. pozīcijās. Solists (zīmējumos marķējums – K) ir kolorīts puisis, kurš ietērpts sieviešu tautas tērpā un tēlo Krustmāti, kura ļoti vēlas dejot, bet tai nav partnera, tādēļ ik pa laikam ada, tomēr dejas beigās uzvar dejotprieks un pati Krustmāte.

Visiem puisiem galvā naģenes.

Pirmais puisis pirms dejas iznāk skatuves priekšplāna centrā, noņem naģeni, paklanās un piesaka deju – "Krakovjaks" (1. zīm. nepārtrauktās bultas).

Pirmais gājiens

(16 t.)

1. – 8. t. Pirmais puisis izpilda 1. kustību skatuves priekšplāna centrā. Kustības sākumā uzliek galvā naģeni.
9. – 14. t. Pirmais puisis izpilda 2. kustības 1. – 6. t. darbības. Vienlaicīgi bravūrīgi uznāk otrais puisis (1. zīm. pārtrauktās bultas).
15. – 16. t. Abi puisi nostājas ar skatu viens pret otru (2. zīm. figūras), sagatavojas dejiskam cīņam.

** Pirmā gājiena laikā Krustmāte iznāk no labās puses kulisēm ar nelielu soliņu un adīkli. Iekārtojas labajā priekšplāna stūrī, apsēžas, ada un vēro dejotājus.*

Otrais gājiens

(16 t.)

1. – 8. t. Abi puisi izpilda 1. kustību 2. zīm. norādīto bultu virzienā (pirmais puisis sāk virzību atmuguriski, bet otrais – uz priekšu).
9. – 10. t. Pirmais puisis 9. t. uz "viens" ar plašu žestu sasit plaukstas, bet otrais puisis izpilda 3. kustību, griežoties pa labi.
11. – 12. t. Otrais puisis 11. t. uz "viens" ar plašu žestu sasit plaukstas, bet pirmais puisis izpilda 3. kustību, griežoties pa labi.
13. – 14. t. Abi puisi izpilda 3. kustību (pirmais griežas pa kreisi, otrais – pa labi).

15. – 16. t. Abi puiši izpilda 3. kustību (otrais griežas pa kreisi, pirmais – pa labi).
* 9. – 16. t. laikā *Krustmāte pieceļas un ar vieglo polku dejo pie abiem puišiem* (2. zīm. *K bultas*).
16. t. beigās visi trīs izveido 4. kustības sākuma stāvokli.

Trešais gājiens

(16 t.)

1. – 16. t. Trijnieks izpilda 4. kustību (3. zīm. *bultas*). 16. t. beigās izveido 5. kustības sākuma stāvokli.

Ceturtais gājiens

(16 t.)

1. – 16. t. Trijnieks izpilda 5. kustību.
9. – 16. t. Visi pārējie dejojāji ar gājiena soļiem, vienlaicīgi sitot plaukstas, izveido 4. zīm.

* 16. t. beigās pirmā un otrā meita atņem *Krustmātei puišus*.

Piektais gājiens

(16 t.)

1. – 16. t. Pārinieki izpilda 6. kustību 4. zīm. norādītajās pozīcijās. 13. – 16. t. laikā, turpinot kustību, izveido 5. zīm.

* *Krustmāte vilusies atgriežas pie adīkļa un ada, vērojot dejojājus*.

Sestais gājiens

(16 t.)

1. – 8. t. Pārinieki izpilda 7. kustību 5. zīm. norādītajās pozīcijās.
9. – 16. t. Pārinieki izveido slēgto plecu vidukļa aptvērienu ar sānis sadotām rokām un izpilda 8. apaļās polkas apli DCV, akcentējot katru nepāra skaita polku ar kājas piesitienu. Sadotās rokas pirmās polkas laikā nolaiž diagonāli sānis uz leju, bet otrās polkas laikā paceļ diagonāli sānis uz augšu.

* *Krustmāte turpina adīt, bet sēdus stāvoklī ar kājām izpilda dejas soļus*.

Septītais gājiens

(16 t.)

1. – 2. t. Dejojāji nostājas 6. zīm. pozīcijās. Meitas izpilda 8. kustību, sākot pa kreisi. Puiši stāv.
3. – 4. t. Puiši izpilda 8. kustību, sākot pa labi, meitas stāv.
5. – 6. t. Partneri vienlaicīgi izpilda 8. kustību (meitas sāk pa kreisi, puiši – pa labi).
7. – 8. t. Partneri 7. t. uz “viens” ar plašu žestu sasit plaukstas un ar četriem gājiena soļiem apgriežas vienu apli ap sevi (meitas griežas pa kreisi, puiši – pa labi). 8. t. izveido 7. zīm. Vidējais dejojājs (vai dejojāja) ar malējiem dejojājiem izveido vaļējo satvērienu un ietin tos sadotajās rokās.
9. – 14. t. Dejojāji trijniekos ar sešām vieglajām polkām veido trijnieku kolonnu skatuves centrā (7. zīm. *bultas* un 8. zīm.).

15. – 16. t. Trijnieki, kuru centrā ir meitenes, dejo divus vieglās polkas soļus uz vietas, bet pārējie trijnieki ar divām vieglajām polkām dejo sānis (8. zīm. bultas) un skatuves malās 16. t. beigās izveido *saulīti* (9. zīm.).

Astotais gājiens

(16 t.)

1. – 16. t. Trijnieki, kuru centrā ir meitenes, izpilda 4. kustību 9. zīm. pozīcijās.
1. – 8. t. *Saulītē* esošie dejojāji izpilda 1. kustību 9. zīm. bultu virzienā.
9. – 16. t. *Saulītē* esošie dejojāji izpilda 8 vieglās polkas 9. zīm. bultu virzienā. 16. t. beigās izveido 10. zīm.

Devītais gājiens

(16 t.)

1. – 16. t. Trijnieki izpilda 5. kustību 10. zīm. pozīcijās.
* *Krustmāte pieceļas un ar vieglās polkas soļiem dejo 10. zīm. bultu virzienā, 8. t. beigās izstumj pirmo meitu no vietas un iestājas starp abiem puisiem. 9. – 16. t. darbības Krustmāte izpilda kopā ar puisiem.*
* *Pirmā meita “uzloka piedurknes” un gatavojas cīņai ar Krustmāti.*

Desmitais gājiens

1. – 16. t.

1. – 8. t. Pirmā meita ar Krustmāti izpilda 1. kustību 11. zīm. pozīcijās un bultu virzienes.
Pārējie dejojāji aplaudē pirmajai meitai un Krustmātei.
9. – 10. t. Pirmā meita izpilda 3. kustību. Krustmāte 9. t. uz “viens” ar plašu žestu sasit plaukstu.
11. – 12. t. Krustmāte izpilda 3. kustību. Pirmā meita ar plašu žestu sasit plaukstu.
13. – 16. t. Pirmā meita izpilda 3. kustības 1. t. darbības (četras reizes). 16. t. beigās viņu saķer pirmais puisis. Krustmāte četras reizes ar plašu žestu sit plaukstu (katrā taktī uz “viens”).
Pārējie dejojāji aplaudējot virzās uz 11. zīm. vietām.

Vienpadsmitais gājiens

(16 t.)

1. – 8. t. Dejojāji izpilda 7. kustību, veidojot apli.
9. – 16. t. Pārinieki izveido slēgto plecu vidukļa aptvērienu ar sānis sadotām rokām un izpilda 8 apaļās polkas apli DCV, akcentējot katru nepāra skaita polku ar kājas piesitienu. Sadotās rokas pirmās polkas laikā nolaiž diagonāli sānis uz leju, bet otrās polkas laikā paceļ diagonāli sānis uz augšu. Ar pēdējām divām polkām izveido 13. zīm. (12. zīm. numerācija / tikai šim darbībām / un 13. zīm.).

* *Krustmāte skatuves priekšplāna labajā stūrī dejo dejas pamatsoļus. Gājiens beigās “atloka piedurknes” un ieņem vietu preti visiem dejojājiem (13. zīm.).*

Divpadsmitais gājiens

(16 t.)

- 1. – 8. t. Visi izpilda 1. kustību 13. zīm. bultu virzienā (Krustmāte virzās uz priekšu, pārējie atkāpjas).
- 9. – 10. t. Krustmāte izpilda 3. kustību. Pārējie ar plašu žestu 9. t. uz “viens” sasit plaukstas.
- 11. – 12. t. Krustmāte ar plašu žestu 11. t. uz “viens” sasit plaukstas. Pārējie izpilda 3. kustību.
- 13. – 14. t. Krustmāte ar plašu žestu 13. t. uz “viens” sasit plaukstas. Pārējie izpilda 3. kustību.
- 15. – 16. t. Krustmāte ar plašu žestu 15. t. uz “viens” sasit plaukstas. Pārējie izpilda 3. kustību, griežoties pa kreisi.

Trīspadsmitais gājiens

(16 t.)

- 1. – 8.t Krustmāte ar otro puisi (14. zīm. numerācija) izpilda 6. kustību 14. zīm. bultu virzienā.
- 1. – 4. t. Pārējie dejotāji 14. zīm. pozīcijās izpilda 2. kustības 1. – 4. t. darbības.
- 5. – 8. t. Pārējie dejotāji izpilda četrus vieglās polkas soļus (sākot ar labo kāju), izveidojot 15. zīm.
- 9. – 16. t. Visi izpilda astoņus vieglās polkas soļus DCV, veidojot dārziņu.

* 16. t. beigās *Krustmāte iedejo dārziņa centrā.*

Četrpadsmitais gājiens

(16 t.)

- 1. – 8. t. Krustmāte dārziņa centrā izpilda 2. kustību (16. zīm.). Pārējie dejotāji dārziņā izpilda 2. kustības 1. – 6. t. darbības (16. zīm.). 7. – 8. t. izpilda četrus skrējiena soļus uz centru, vienlaicīgi ceļot uz augšu sadotās rokas un saucot: “Ūūūūūū”.
- 9. – 16. t. Krustmāte izvelk baltu nēzdogu, paceļ to labajā rokā un ar astoņām vieglajām polkām (svars katrā taktī uz “viens” uz labās kājas) griežas astoņas reizes ap sevi pa labi. 16. t. beigās labo roku ar nēzdogu paceļ vīrs galvas uzvarētājas pozā. Pārējie dejotāji pagriežas ar skatu pret DCV, noliec auguma augšdaļu uz priekšu un satver priekšā stāvošo ap vidu. Virzās pret DCV ar sešpadsmit vieglajām polkām, to izpildot tikai ar labo kāju. 16. t. beigās sastingst ar noliektiem augumiem (17. zīm.).

Piecpadsmitais gājiens

(16 t.)

- 1. – 8. t. Krustmāte ar plašu žestu liek nēzdogu aiz ņiebura un iet uz skatuves centru priekšplānā. Pārējie dejotāji lēnām iztaisno augumus un, sitot plaukstas, iet uz 18. zīm. vietām.

9. – 16. t. Visi izpilda 2. kustību. Pārinieki sadevušies vaļējā satvērienā, brīvās rokas, savilkta dūrēs, sānos.

Sešpadsmitais gājiens

(16 t.)

1. – 8. t. Visi izpilda 1. kustību 18. zīm. pozīcijās.
9. – 16. t. Pārinieki improvizē: daži pāri viens otru samīļo, sabučo, citi aplaudē Krustmātei, kura meklē pirmo un otro puisī. Kad tos atradusi, pasit abu galvas padusēs un noiet no skatuves. Pirmā un otrā meita ar paceltām galvām arī lepni noiet no skatuves.

Kustību apraksts

1. kustība

Kustību izpilda 8 t.

Sākuma stāvoklis – VI kāju pozīcija, rokas gar sāniem.

1. – 2. t. 4 enerģiski gājiena soļi no papēža, virzoties uz priekšu (sākot ar labo kāju), vienlaicīgi vēzējot rokas.
3. – 4. t. 4 enerģiski gājiena soļi no papēža, virzoties at muguriski (sākot ar labo kāju), vienlaicīgi vēzējot rokas.
5. t. 2 enerģiski gājiena soļi no papēža, virzoties uz priekšu (sākot ar labo kāju), vienlaicīgi vēzējot rokas.
6. t. “Viens”, – augsts pārlēcieni no kreisās uz labo kāju uz priekšu;
“i-divi” – divi kāju piesitieni (kreisā, labā kāja) VI pozīcijā.
7. t. – 2 enerģiski gājiena soļi no papēža, virzoties at muguriski (sākot ar kreiso kāju), vienlaicīgi vēzējot rokas.
8. t. “Viens”, – augsts pārlēcieni no labās uz kreiso kāju at muguriski;
“i-divi” – divi kāju piesitieni (labā, kreisā kāja).

2. kustība

Kustību izpilda 8 t.

Sākuma stāvoklis – VI kāju pozīcija, rokas, savilkta dūrēs, sānos.

1. t. 2 lēcieni sānis uz kreisās kājas pa labi – labo kāju, celī saliektu un pēdā atliektu, vienlaicīgi 2 reizes piesit pie kreisās kājas pusliela.
2. t. “Viens” – augsts pārlēcieni no kreisās uz labo kāju sānis pa labi;
“i-divi” – divi kāju piesitieni VI pozīcijā (kreisā, labā kāja).
3. – 4. t. Atkārto 1. – 2. t. darbības ar otru kāju pretējā virzienā.
5. – 8. t. Atkārto 1. – 4. t. darbības.

3. kustība

Kustību izpilda 2 t.

Sākuma stāvoklis – VI kāju pozīcija, rokas brīvi gar sāniem.

1. t. Solis ar labo kāju uz vietas nelielā iesēdienā, vienlaicīgi uz priekšu ceļot

saliektu un izvērstu kreiso kāju (ceļgalā un pēdā) un apgriežoties vienu apli ap sevi pa labi.

2. t. Divi kāju piesitieni (kreisā, labā kāja) VI pozīcijā.
Kustības laikā rokas brīvi vēzē pēc kustības inerces.

4. kustība

Kustību izpilda 16 t.

Sākuma stāvoklis – deļotāji izveido trijniekus; meita – vidū, puīši meitai pie labā un pie kreisā sāna. Visiem kājas VI pozīcijā. Puīšiem neliels iesēdiens un augums noliekts uz priekšu; rokas sakrustotas uz krūtīm. Meitas apņem katra puīša kaklu ar elkoņiem.

1. – 8. t. Izpilda 1. kustības 1. – 8. t. darbības.
9. – 12. t. Izpilda 2. kustības 1. – 4. t. darbības.
13. – 14. t. Izpilda divus vieglās polkas soļus, trijniekam apgriežoties ap sevi pa kreisi vienu apli.
15. – 16. t. Izpilda divus vieglās polkas soļus, vienlaicīgi vidējā meita izgriež abus puīšus veselu apli – labās puses puīsis griežas pa kreisi, kreisās puses puīsis – pa labi. 16. t. beigās puīši iztaisnojas un paliek ar skatu pret skatitājiem.

5. kustība

Kustību izpilda 16 t.

Sākuma stāvoklis – deļotāji izveido trijniekus; meita – vidū, puīši meitai pie labā un pie kreisā sāna – vaļējais satvēriens, sadotās rokas nedaudz ieliekas elkoņos. Visiem kājas VI pozīcijā. Puīšiem brīvās rokas, savilkta dūrēs, aiz muguras. (Daži trijnieki deļā būs ar puisi vidū un divām meitām blakus).

1. – 2. t. Divas vieglās polkas, sākot ar labo kāju, uz priekšu.
3. – 4. t. Divas vieglās polkas, sākot ar labo kāju, atmuguriski.
5. t. Viena vieglā polka, sākot ar labo kāju, uz priekšu.
6. t. Viena vieglā polka, sākot ar kreiso kāju, atmuguriski.
7. – 8. t. Vidējais deļotājs izpilda 3. kustību. Ārējie deļotāji 7. t. uz “viens” ar plašu žestu sasit plaukstas.
9. – 12. t. Visi izpilda četrus vieglās polkas soļus. Vidējais deļotājs paceļ savu labo roku, kura sadota ar blakus esošā kreiso roku (izveido *vārņiņus*). Pretējās puses deļotājs lien cauri izveidotajiem *vārņiņiem*, 12. t. beigās nonākot 9. t. sākuma pozīcijās (līdzko zem *vārņiņiem* izlīdis vadošais deļotājs, tam līdzī izgriežas arī vidējais deļotājs).
13. – 16. t. Atkārtu 9. – 12. t. darbības pretēji.

6. kustība

Kustību izpilda 16 t.

Sākuma stāvoklis – pārinieki nostājas viens otram pretī. VI pozīcija, rokas gar sāniem.

1. – 2. t. 4 enerģiski gāļiena soļi no papēža – meitas sāk ar labo kāju un virzās uz priekšu, puīši – ar kreiso un virzās atmuguriski; vienlaicīgi puīši ar plašu žestu pasniedz meitai labo roku, meita puīsim – kreiso, izveidojot vaļējo satvērienu.

- 3. – 4. t. 4 enerģiski gājiena soļi no papēža – meitas sāk ar labo kāju un virzās atmuguriski, puisī – ar kreiso uz priekšu. Vienlaicīgi puisī ar plašu žestu pasniedz meitai kreiso roku, meita puisim – labo, izveidojot slēgto satvērienu.
- 5. – 8. t. Pārinieki slēgtajā satvērienā izpilda 1. kustības 5. – 8. t. darbības (puisī sāk virzību atmuguriski, meitas – uz priekšu).
- 9. – 10. t. Pārinieki izveido slēgto plecu – vidukļa aptvērienu ar sānis sadotām rokām (sadotās rokas nedaudz ieliec elkoņos) un izpilda 2 adatiņu polkas soļus, apgriezoties veselu apli (puisī griež meitu ap sevi pa kreisi).
- 11. – 12. t. 2 adatiņu polkas soļi – puisī dejo uz vietas un izgriež meitu zem sadotajām rokām 2 reizes pa labi.
- 13. – 16. t. Atkārto 9. – 12. t. darbības.

7. kustība

Kustību izpilda 8 t.

Sākuma stāvoklis – pārinieki nostājušies ar skatu viens pret otru (meita ar skatu uz apļa centru). Sadotas un paceltas sānis paralēli grīdai meitas kreisā un puisī labā roka. Brīvās rokas, savilkta dūrēs, sānos.

- 1. t. Izpilda vieglo polku – meita sāk ar labo kāju, pagriežoties pus apli pa labi, puisī ar kreiso – pus apli pa kreisi. 1. t. beigās partneri paliek ar mugurām viens pret otru. Sadotās rokas enerģiski vēzē caur leju, lai takts beigās būtu paralēli grīdai. Virzība notiek DCV.
- 2. t. Izpilda vieglo polku – meita sāk ar kreiso kāju, pagriežoties pus apli pa kreisi, puisī ar labo – pus apli pa labi. 1. t. beigās partneri paliek ar skatu viens pret otru. Sadotās rokas enerģiski vēzē caur leju, lai takts beigās būtu paralēli grīdai. Virzība notiek DCV.
- 3. – 4. t. Atkārto 1. – 2. t. darbības.
- 5. – 8. t. Partneri sadod otras rokas un atkārto 1. – 4. t. darbības pretējā virzienā (meita sāk ar labo, puisī – ar kreiso kāju).

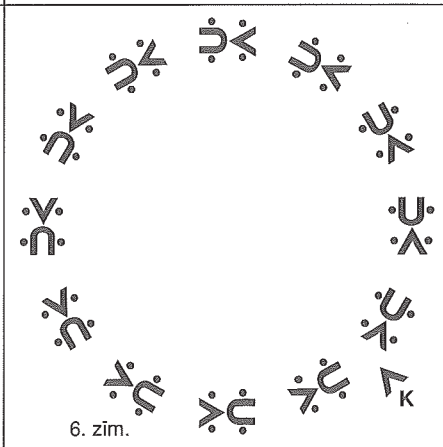
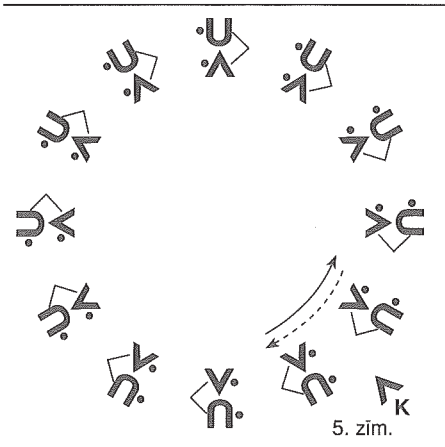
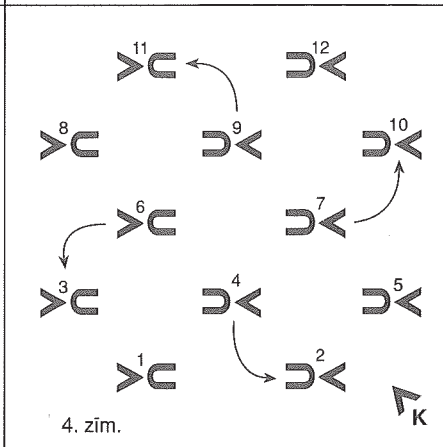
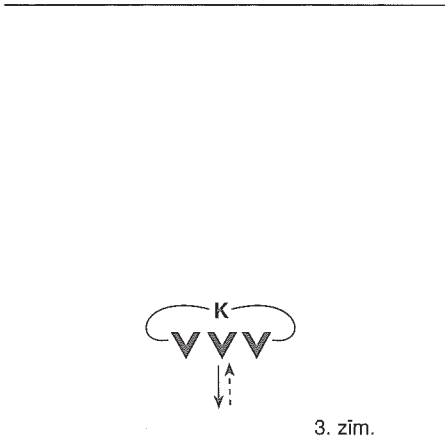
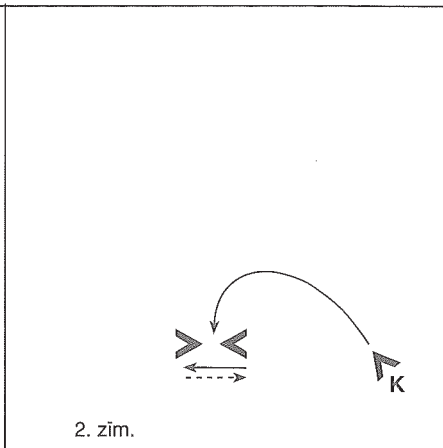
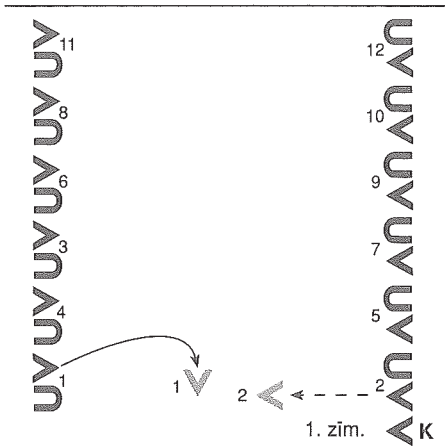
8. kustība

Kustību izpilda 2 t.

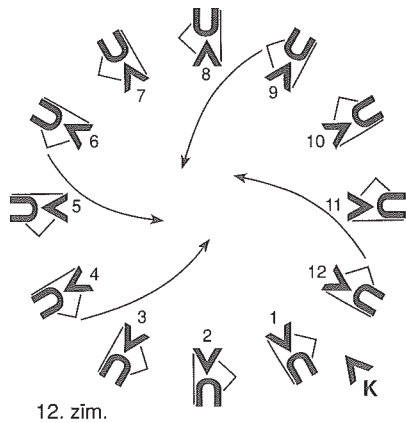
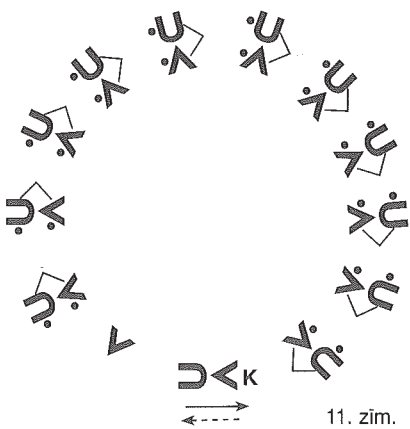
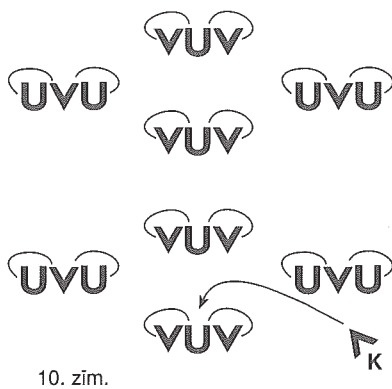
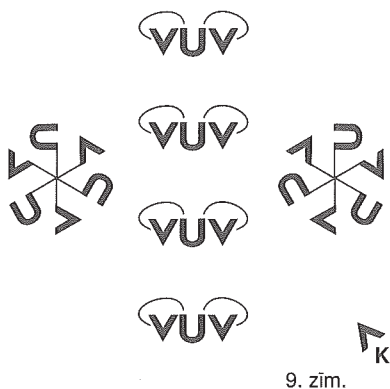
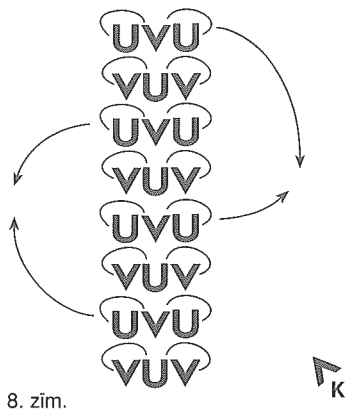
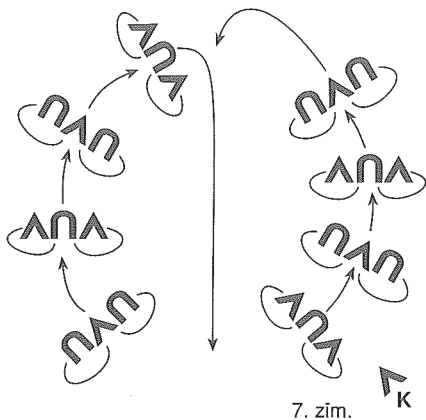
Sākuma stāvoklis – kājas VI pozīcijā, rokas, savilkta dūrēs, sānos.

- 1. t. “Viens”, – pārlēcens sānis uz labās kājas pa labi;
“i–divi” – divi kāju piesitieni VI pozīcijā (kreisā, labā kāja).
- 2. t. Atkārto 1. t. darbības uz otru pusi, sākot ar otru kāju.

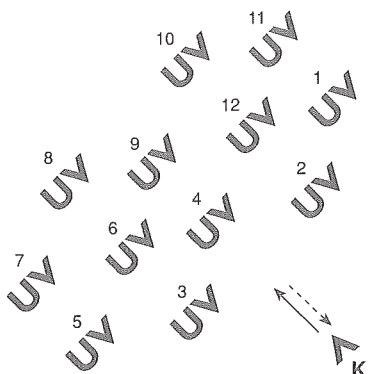
ES AR SAVU KRUSTA MĀTI JEB KRUSTMĀTES KRAKOVJAKS

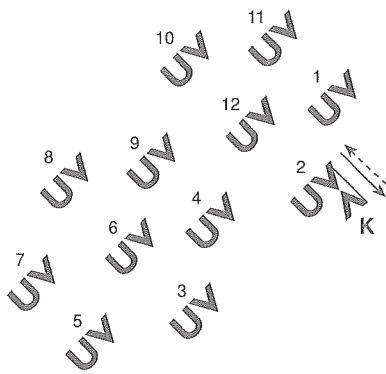
ES AR SAVU KRUSTA MĀTI JEB KRUSTMĀTES KRAKOVJAKS

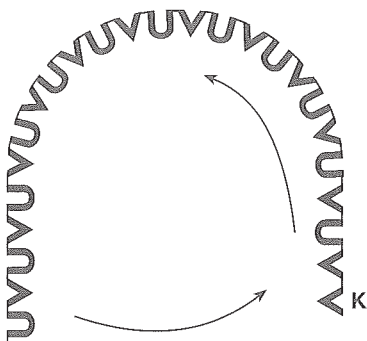
ES AR SAVU KRUSTA MĀTI JEB KRUSTMĀTES KRAKOVJAKS

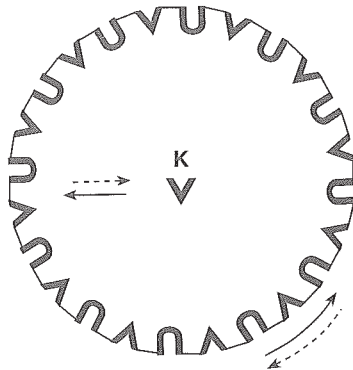
13. zīm.

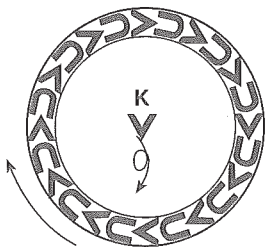
14. zīm.

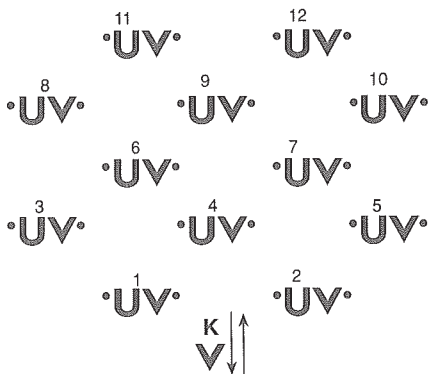
15. zīm.

16. zīm.

17. zīm.

18. zīm.

ES AR SAVU KRUSTA MĀTI JEB KRUSTMĀTES KRAKOVJAKS

Tautas mūzika
grupas "Laimas muzikanti" apdarē

